

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Lex Quos obliget

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

pie. de expensis ludorum. in sermonem esse, cum non adest iusta causa, ut erat in facto, quod illam constitutionem poposcit. Neque dicas, Tridentinum sess. 22. capite 6. in talibus permutationibus requirere iustam & necessariam causam. Nam ad hoc responderet Comitolus libro 7. quest. 9. numero secundo. Concilium sumere ly & pro vel, & intelligendum esse disiunctivè, non copulativè. Adverte autem, iustam causam sufficere, si se teneat ex parte rei, quòd nimirum commutatio fiat in æquale, vel melius. Nam causa iusta ex parte commutantis, nempe bonus finis, &c. non sufficit. Ita Sylvest. v. legatum 4. quest. 11. part. 2. tractat. 12. resol. 26. Delegato ad pias causas, vide V. Testamentum privilegiatum.

LEGATUS.

Legatus triplex. A latere, dativus & natus.

Tria sunt genera Legatorum Summi Pontificis. Quidam dicuntur *à latere*, & sunt Cardinales, quos appellat fratres. Alii dicuntur *dativi*, qui simpliciter in legationem mittuntur. Tertii dicuntur *nati*, qui præter suarum Ecclesiarum legatione funguntur, & hi sunt quatuor Archiepiscopi, nimirum Eboracensis, Cantuariensis, Remensis, & Pisanus *cap. 1. de officio delig. lib. 6. &*

Et primus habet iurisdictionem in Regularibus & alios exemptos, non autem ultimos.

2 Legati à latere possunt suam iurisdictionem exercere in Regulares & alios exemptos, non autem nati. Ita Abbas in *cap. 1. de off. leg. in v. universos*, ex c. *si abbatem, de elect. in 6. & cap. 1. de verb. signif. part. 1. tractat. 2. resolutione 17.* An legatus Papæ habeat iurisdictionem in Inquisitores, vide V. *Inquisitorum*, num. 38.

LEX QVOD VID. ET QVOTVPLEX.

LEX describi potest, rationis *Lex quid est* Ordinatior, homini, quid agendum quidve non agendum sit, ostendens, in commune bonum instituta.

Est duplicis generis. Alia enim est *Lex alia divina, alia humana.* Illa est, quæ immediate à Deo instituta est: hæc, quæ ab hominibus.

3 Rursus lex divina alia est naturalis, alia positiva. Illa est, quæ rationi *Et divina alia naturalis, alia humana* insculpta est, & à ratione derivatur, qualia sunt Præcepta Decalogi. *positiva,* Hæc quæ non nisi per revelationem innotescit, cuiusmodi in lege Evangelica sunt præcepta Sacramentorum, & fidei.

4 Humana autem lex vel est Ecclesiastica seu canonica, vel secularis, seu *Humana alia canonica, alia civilis.* Illa est, quæ à Papa, Concilio, Episcopo, vel alio Prælato Ecclesiastico procedit. Hæc, quæ ab Imperatore, Rege, Republica, &c.

LEX QVOS OBLIGET.

Non omnis lex obligat ad observantiam illius, nisi aliquas habeat conditiones.

6 Prima conditio est, ut lata sit à legislatore potestatem habente, ex cuius conditionis defectu. *Lex non obligat nisi subditos. Nam legislator non tenetur servare suas leges, nisi directiva, & obligatione probabiliter solum veniali.* Legislator non tenetur servare suas leges, quia non habet potestatem in seipsum. Intellige de obligatione coercitivâ nam ad eas, quæ ex æquo obligant omnes, ut sunt, quæ taxant pretia rerum, &c. tenetur vi directiva, eo quia lex naturalis præcipit, caput cum suis membris conformari. Ita Granado in *1. 2. contr. 7. tractat. 3. part. 2. disput. 17. sect. 3. num. 24.* Qui putat, legislatorem dictas leges frangentem peccare mortaliter. Sed e-

ter loca exempta Bonacina de cens. disputat. 1. quaest. 1. punct. 15. num. 8. enumerat Monasteria Regularium, contra Suarez disput. 5. sect. 4. num. 6. part. tract. 5. resol. 74. §. Dico in fine.

Tenetur vero statuis, qua simul seruatur in patria, & in loco diuersorij.

11 Sed peres primò. Quid si ieiunium seruatur in Oppido, & in loco, in quo peregrinus quis reperitur, utrobique ex ordinatione episcopali? Responder Fagundez ubi sup. teneri illud seruare, sed contrarium putat etiam probabile; quia non est subditus Episcopo illius loci, & ad leges patriæ non tenentur absentes. Et ita docet absolute Sancius disput. 5. 4. num. 31. Sed hoc non placet: quia tales nulla ratione excusantur, part. 1. tr. 9. resol. 18. & tractat. 10. resol. 13. in fine, & 14.

Probabilis autem est, neq; vagos teneri ad leges locorum, ad qua diuersunt.

12 Peres secundò: Quid dicendum de vagis, qui nullas habent certas sedes? Respondeo cum Suarez de Relig. tom. 1. lib. 2. cap. 14. num. 20. & Doctoribus cõmuniter, tales teneri ad leges locorum, in quibus reperiuntur; nam in illis domicilium acquirunt. Et alij qui exempti essent ab omnibus legibus & statutis locorum, quod est absurdum. Sed Sayrus lib. 3. cap. 4. num. 8. & Leshus lib. 4. cap. 2. dub. 7. num. 49. contrariam sententiam vt probabilem admittunt ex paritate peregrinorum: nam est par ratio. Nec absurdum esse, quod vagi, qui nullas habent certas sedes, nullas habeant certas leges. Reuera hæc opinio est probabilis, part. 1. tractat. 9. resol. 2. S. Notandum vero, & tract. 10. resol. 16.

Hinc etiam lex poenalis non ligat delinquentes extra territorium.

13 Aduerte hic, quod lex poenalis non ligat delinquentes extra territorium. Ita omnes DD. Vide verb. Censura, num. 7. & 12. Vnde subditus extra territorium nec citari potest à proprio iudice, vt dictum est verb. Episcopi, num. 50.

Decretum Gratiani non habet vim legis.

14 Sextò Molfesius tom. 1. tractat. 9. cap. 5. num. 73. putat, Decretum Gratiani habere vim legis, quia Gelasius Papa illud approbavit, sicut etiam Eugenius. Et nouissimè Gregorius XIII. mandauit corrigi ad instar originalis, & excudi. Adde, quod consuetudo habet vim legis, & dat auctoritatem. Et tandem ex

communi iuristarum axiomate, In viro, que iure satis est, allegare titulum, & probare possessionem. Nam huius Decreti allegantur tituli, & adest possessio antiquissima ab anno 1009. quo illud Gratianus compilauit. Sed ipse existimo, nec testimonia Patrum in Decreto inserta habere vim legis, si alias ab aliquo Pontifice canonizata non sint, vel inter Decretales inueniantur: nec decreta Conciliorum Prouincialium obligare ultra Prouinciam. Nam Gratianus collector non potuit eis dare maiorem auctoritatem, quam alias habebant, cum fuerit homo priuatus. Vnde patet, minorem auctoritatem habere id, quod ipse addit de suo, & si aliqua Pontificum dicta parum fideliter ab ipso citari constaret, aut esset dubia auctoritatis, non esset obligatio illis parendi. Ita Villalobos tom. 1. tract. 2. diff. 7. num. 3. & alij. Ad argumenta Molfesij respondetur, nec vllum Pontificem illud corpus approbasse, nec esse in contrarium consuetudinem. Vide Salas de leg. tractat. 4. disputat. 8. sect. 13. qui nostram sententiam cum communi Theologorum docet, & ad contraria argumenta responder, part. 3. tract. 6. resolutione 26. & part. 5. tract. 14. resolutione 68. Aduerte etiam hic, quod leges Cancellariæ obligant vbiq; locorum non dicitur stylus Romanæ Curie, part. 10. tract. 15. resolutione 7.

15 Denique, ex defectu potestatis ius civile non obligat in Hispania, & in alijs Regnis extra ditionem Imperatoris, in quibus statutum non fit à proprijs Principibus, vt seruetur. Et ratio est, quia Imperator non habet auctoritatem in totum Orbem. Quod verò in Hispania & alibi ius civile passim citatur, & vbi deest ius proprium, iudices se iuri civili conformant, id non faciunt ex obligatione legali, sed naturali, vel ex imitatione: quia ius civile est rationi valde conforme, quo pacto docuit Abbas in cap. Ecclesia S. Maria numero 10. de const. legem imperatoriam, quando fundatur in iure naturali, posse ab Ecclesiastico iudice seruari; non ratio-

Et ius civile non obligat in Hispania, & alijs Regnis non subiectis Imperatori

ne legis, sed ratione naturali. Ita Salas ubi supra disputat. 7. sect. 9. num. 18. & alij contra Sanchez de matr. lib. 7. disputat. 87. numero 29 part. 5. tractat. 14. resolutione 69. Non solum autem requiritur potestas in condendis legibus, sed etiam in dispensandis. Sed de hac re vide v. *Dispensars.*

L E X

Qualis obliget.

ITEM de-
ber esse ius-
ta.
Idest aqua-
litate ser-
uans.

16 **S**ecunda legis conditio est, ut sit iusta. Ad quod primò requiritur, ut seruet æqualitatem ad ius alterius. Unde si hæc æqualitas temporis successu deficiat, cessabit lex obligare. Et sic pandectæ antiquæ taxantes stipendia Notariis & Commissariis, modò non obligant, quia latae fuerunt tempore, quo pecunia carior erat, & res viliores. Nec refert, quod tales iurent seruare taxas; nam ærarium exponitur quatenus iustæ sunt. Ita Sanchez *opusc. tom. 1. lib. 3. cap. 14. num. 14. P. 2. T. 17. Ref. 60.*

Et in bonū
finem dire-
cta nimirū
in bonum
cōmunita-
tis.

17 Requiritur etiam ad iusticiam legis, quod fiat in bonum finem, nempe in bonum communitaris. Ex defectu huius conditionis Decius, *consil. 197. num. 2.* & alij dicunt, legem Principis prohibentem venationes in suis montibus, esse iniustam. Sed quia hæc leges possunt cōcernere bonum publicum, ut nimirum venatio multiplicetur, licet Principi illas prohibere. Latius autem supremo, quàm alijs. Ita Valerius V. *Peccatum diff. 16. p. 3. T. 6. Ref. 18.*

Quo fino
cessante in
generali,
vel in parti
sat etiam
ex in totū,
vel in par-
tem.

18 Ex dictis sequitur, quòd cessante fine legis ad æquato, cessat etiam ipsa lex obligare. Et quidem, si cesset finis in vniuersum, & in omni casu, certum est, legem cessare, contra Vasquez in 1. 2. *tom. 2. disput. 163. cap. 3. num. 19.* & alios fere omnes. Sed ego teneo cum Granada in 1. 2. *contr. 7. tractat. 3. p. 1. disp. 15. sect. 2.* & alijs, quòd, sicut cessante fine legis

in vniuersum, cessat lex totaliter; ita cessante sine ad æquato legis in vno casu, cessabit obligare lex pro illo casu. Sic enim se habet lex in vniuersali ad rationem acceptam in generali, ita lex in particulari ad rationem acceptam in casu speciali. Et ex auctoritate legis, quæ de tota, ff. de rei vend. tenet argumētum de toto ad partem. Deinde, quia lex non solum obligat omnes in generali, sed etiam singulos in speciali; et go sic ut deficiente sine respectu omnium, omnes ab obligatione eius soluantur; ita deficiente respectu vnius, debet solui ille, *par. 1. tr. 10. ref. 28. & p. 7. tr. 10. re. 33.* Contrariam amplectus fuerat in T. 8. *ref. 75 § Ad argumentum* f. Idem docet nouissimè Mendoza in 2. 2. *tom. 1. disp. 74. sect. 3. §. 20.* nisi quòd aduertit, quòd quando lex præter finem extrinsecum & remotum habet finem intrinsecum, & per se & inde penderet ad illum, honestum, & qui sit actus virtutis, tunc non cessat lex in particulari, cessante solum sine extrinseco. Secus verò ubi nullus est finis intrinsecus, & lex non præcipit actum per se honestum. Igitur legem ieiunij, quæ condita est ad sedandos in homine motus turpes, non cessare in eo, qui motus turpes non patitur, quia ieiunium sine penderet ab illo sine habet honestatem Temperantiæ. At vero laicum doctum cum hæretico non disputare, non est actus alicuius virtutis, vnde, cum etiam cesset in eo periculum subuersionis, ob quod in cap. *inhibemus* id laicis prohibetur, disputare potest. *p. 1. tr. 14. ref. 96.*

19 Ex his sequitur primò generaliter: Sicut etiā quod quòriescumque lex fundatur in præsumptione, non obligat in iis casibus, in quibus præsumptio deficit. Ita præsumptio Homobonus *p. 1. tr. 5. e. 8. q. 53.* & alij. Vnde, cessat in de hæres, qui non confecit inventariū, eo casu lex non tenetur in conscientia solvere le- in illa præ-
gata supra vires hæreditatis. Ita Salo-
nius in 2. 2. *q. 77. arr. 3. dub. 10.* contra
Molina *tom. 1. tract. 2. disp. 217. num. 12.* Ex quo
Item professus inualidè, qui non ratifi-
cauit professionem, reclamare potest
post laris.